

Brüssel, 22. mai 2023
(OR. en)

9314/23

LIMITE

JAI 616
COPEN 152
DROIPEN 72
CODEC 857

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0167(COD)

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv vara tagasivõitmise ja konfiskeerimise kohta – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 25. mail 2022 vara tagasivõitmist ja konfiskeerimist käsitleva direktiivi ettepaneku¹.
2. Ettepanekule oli lisatud mõjuhinnang².
3. Ettepaneku esitamise peamine põhjendus oli vajadus kehtivat õigusraamistikku ajakohastada, et kogu liidus vara tagasivõtmine ja konfiskeerimine lihtsamaks muuta ja selle tulemuslikkus tagada.

¹ 9598/22.

² 9598/22 ADD 2.

4. Direktiivi eesmärk on eelkõige kehtestada miinimumnormid vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks, arestimiseks, konfiskeerimiseks ja haldamiseks kriminaalasjade menetlemise raames ning suurendada pädevate asutuste suutlikkust võtta kurjategijatelt ära kuritegelikul teel saadud tulu.

II. TÖÖRÜHMADE TASANDIL TEHTUD TÖÖ

5. Pärast ettepaneku esitamist alustas kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö töörühm Prantsusmaa eesistumise ajal selle läbivaatamist ning jätkas seda Tšehhi ja Rootsi eesistumise ajal.
6. Ettepanek on olnud ministrite päevakorras ka nõukogu 2022. aasta detsembri ja 2023. aasta märtsi istungil (justiits- ja siseküsimused).
7. Rootsi eesistumise ajal aset leidnud kõige intensiivsemad arutelud keskendusid artiklitele 16 ja 23, mis käsitlevad seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist ja õiguskaitsevahendeid. Delegatsioonid nõustusid ettepanekus sisalduvate sätete sisuga, kuid leidsid, et tuleb teha kohandusi seoses liikmesriikide õigussüsteemidega ja võtta arvesse tehnilisi märkusi. Lisas esitatud teksti näol paistab olevat tegu tasakaalustatud kompromisstekstiga, milles võetakse arvesse kõigi liikmesriikide huve.
8. Pärast töörühma 12. mai 2023. aasta koosolekut ja kinnitamaks, et teksti võiks esitada COREPERile nõukogu üldise lähenemisviisi ettevalmistamiseks, kohaldati käesoleva märkuse lisas esitatud tekstiga sisult identse teksti suhtes mitteametlikku vaikiva nõusoleku menetlust. Mitteametlik vaikiva nõusoleku menetlus lõppes 17. mail kell 17.00, ilma et ükski delegatsioon oleks esitanud vastuväiteid.

III. KOKKUVÕTE

9. Eespool toodut arvestades

palutakse alaliste esindajate komiteel:

- kinnitada kokkulepe käesoleva märkuse lisas esitatud direktiivi ettepaneku teksti³ suhtes ning
- soovitada nõukogul leppida selle teksti suhtes kokku üldine lähenemisviis;

palutakse nõukogul:

- leppida käesoleva märkuse lisas esitatud teksti suhtes kokku üldine lähenemisviis, mille alusel pidada Euroopa Parlamendiga seadusandliku tavamenetluse raames (ELi toimimise lepingu artikkel 294) läbirääkimisi.

³ Algse ettepanekuga võrreldes tehtud muudatused on märgitud **paksus kirjas** või nurksulgudega [...].

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

vara tagasivõitmise ja konfiskeerimise kohta

[...]

Arvestades järgmist:

- (1) Europoli 2021. aasta raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtude hinnangus (SOCTA) on juhitud tähelepanu üha suurenevale organiseeritud kuritegevuse ja kurjategijate sisseimbumise ohule. Organiseeritud kuritegevusega teenitav suur tulu, mis ulatub vähemalt 139 miljardi euronist aastas, ja mida pestakse aina enam paralleelse põrandaaluse finantssüsteemi kaudu, kujutab endast suur ohtu majanduse ja ühiskonna terviklikkusele ning kahjustab õigusriigi põhimõtet ja põhiõigusi. ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegiaga (2021–2025)⁴ püütakse neid probleeme lahendada piiriülese koostöö edendamise, kuritegelike võrgustike tegevuse tulemuslike uurimiste toetamise, kuritegelikul teel saadud tulu likvideerimise ning õiguskaitse ja kohtusüsteemi digiajastuga vastavusse viimise kaudu.

⁴ COM(2021) 170 final.

- (2) Piiriülese organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas kõrge riskitasemega kuritegelike võrgustike põhiajend on rahaline kasu. Seepärast tuleks organiseeritud kuritegevusest tuleneva suure ohu vastu võitlemiseks anda pädevatele asutustele vahendid, et tulemuslikult jälitada ja teha kindlaks, arestida, konfiskeerida ja hallata kuriteovahendeid ja kriminaaltulu.
- (3) Selleks et vara tagasivõitmise süsteem oleks tulemuslik, on vaja kiiresti jälitada ja kindlaks teha kuriteovahendid ja kriminaaltulu ning vara, mille puhul on kahtlus, et see on saadud kuritegelikul teel. Sellised kuriteovahendid, tulu ja vara tuleks arestida, et ära hoida nende kaotsimineku, ning pärast kriminaalmenetluse lõppemist konfiskeerida. Peale selle on vara tagasivõitmise süsteemi tulemuslikkuse tagamiseks vaja arestitud ja konfiskeeritud vara tõhusalt hallata, et säilitada selle väärtus riigi jaoks või ohvritele **või kuriteoga tekitatud kahju kannatanud juriidilistele isikutele** tagastamiseks.

- (4) Kehtiv liidu õigusraamistik, mis hõlmab tulu, kuriteovahendite ja vara jälitamist ja kindlakstegemist, arestimist, konfiskeerimist, haldamist ning kriminaaltulu jälitamise talitusi, koosneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2014/42/EL,⁵ nõukogu otsusest 2007/845/JSK⁶ ja nõukogu raamotsusest 2005/212/JSK⁷. Komisjon hindas direktiivi 2014/42/EL ja nõukogu otsust 2007/845/JSK ning jõudis järeldusele, et kehtiva raamistikuga ei ole täielikult saavutatud poliitilist eesmärki võidelda organiseeritud kuritegevuse vastu sellest tuleneva tulu tagasivõitmise kaudu.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/42/EL kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus (ELT L 127, 29.4.2014, lk 39).

⁶ Nõukogu 6. detsembri 2007. aasta otsus 2007/845/JSK, mis käsitleb kriminaaltulu jälitamise talituste vahelist koostööd kuritegelikul teel saadud tulu või kuritegevusega seotud muu vara jälitamise ja tuvastamise valdkonnas (ELT L 332, 18.12.2007, lk 103).

⁷ Nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsus 2005/212/JSK, mis käsitleb kuritegevusega seotud tulu, kuriteovahendite ja omandi konfiskeerimist (ELT L 68, 15.3.2005, lk 49).

- (5) Seepärast tuleks kehtivat õigusraamistikku ajakohastada, et muuta lihtsamaks ja tagada tulemuslik vara tagasivõitmine ja konfiskeerimine kogu liidus. Selleks tuleks direktiiviga kehtestada miinimumnormid vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks, arestimiseks, konfiskeerimiseks ja haldamiseks kriminaalasjade menetlemise raames. „Kriminaalasjade menetlemine“ on liidu õiguse autonoomne mõiste, nii nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus, olenemata Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast. **Käesolev direktiiv ei piira menetlusi, mida liikmesriigid võivad asjaomase vara arestimiseks ja konfiskeerimiseks kasutada.** Vaja on suurendada pädevate asutuste suutlikkust võtta kurjategijatelte ära kuritegelikul teel saadud tulu. Selleks tuleks kehtestada normid, et suurendada vara jälitamise ja kindlakstegemise, ent samuti arestimisalast suutlikkust, parandada arestitud ja konfiskeeritud vara haldamist **kuni selle võõrandamiseni lõpliku konfiskeerimisotsuse alusel, tugevdada kuritegelike organisatsioonide kuriteovahendite ja kriminaaltulu ning kuritegelikul teel saadud vara konfiskeerimise vahendeid ning suurendada vara tagasivõitmise süsteemi üldist tõhusust.**

- (6) [...]
- (7) [...]

- (8) Need normid peaksid hõlbustama piiriülest koostööd, kuna nendega antakse pädevatele asutustele vajalikud volitused ja ressursid, et reageerida kiiresti ja tulemuslikult teiste liikmesriikide ametiasutustelt saadud teabenõuetele. Sätted, millega nähakse ette normid, mis käsitlevad varajast jälitamist ja kindlakstegemist, kiireloomulisi arestimismeetmeid või tõhusat haldamist, aitavad parandada vara piiriülese tagasivõitmise võimalusi. Võttes arvesse, et organiseeritud kuritegevus on laadilt üleilmne, tuleks tugevdada ka koostööd kolmandate riikidega.

- (9) Kuna erinevatel turgudel mitmesugusesse ebaseaduslikku tegevusse kaasatud kuritegelikud organisatsioonid tegelevad mitut liiki kuritegevusega ja teevad tulu teenimisele orienteeritud süstemaatilist koostööd, on tulemuslikuks organiseeritud kuritegevusega võitlemiseks vaja arestimis- ja konfiskeerimismeetmeid, mis hõlmavad tulu, mis on teenitud mis tahes kuritegudega, mida kuritegelikud organisatsioonid toime panevad. Nende kuritegude hulka kuuluvad artikli 83 lõikes 1 loetletud kuriteoliigid, sealhulgas ebaseaduslik kauplemine relvade, laskemoona ja lõhkeainetega, nagu see on määratletud rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendavas tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestavas ÜRO protokollis, mille osaline liit on. Lisaks artikli 83 lõikes 1 loetletud kuritegudele peaks direktiivi kohaldamisalasse kuuluma ka kõik kuriteod, mille määratlemine on ELi tasandil ühtlustatud, sealhulgas Euroopa Liidu finantshuve kahjustav pettus, võttes arvesse kuritegelike organisatsioonide üha suuremat tegutsemist selles kuritegevuse valdkonnas. Peale selle peaksid direktiivi kohaldamisalasse kuuluma keskkonnakuriteod, mis on kuritegelike organisatsioonide üks põhitegevusi ning on sageli seotud rahapesuga või jäätmete ja jääkidega, mis tekivad uimastite tootmisel ja uimastitega kauplemisel. Kuritegelike organisatsioonide üks põhitegevusi on ka ebaseaduslikule piiriületamisele ja ebaseaduslikule riigis elamisele kaasaaitamine, mis on tavaliselt seotud inimkaubandusega.

- (9a) Lisaks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 loetletud kuritegudele ja muudele kuritegudele, mille määratlemine on ELi tasandil ühtlustatud, saavad kuritegelikud organisatsioonid suurt tulu muudest kuritegudest, nagu toodete võltsimine ja piraatkoopiate valmistamine, ebaseaduslik kultuuriväärtustega kauplemine, organiseeritud või relvastatud röövimine, väljapressimine ja raha väljapressimine või maksukuriteod. Muud kuriteod, nagu tahtlik tapmine või inimrööv, ei ole mitte ainult lisatulu allikas palgamõrvade või lunaraha kogumise kontekstis, vaid ka ebaseadusliku turu kontrollimise vahend ja vastasleeri hirmutamise mehhanism. Lisaks esineb selliseid kuritegusid nagu haldusdokumentide võltsimine või varastatud sõidukitega kauplemine, mis ei too ainult rahalist kasu, vaid võimaldavad kuritegelikel organisatsioonidel toime panna ka muid kuritegusid.

- (10) **Lisaks pelgalt kuritegelikku organisatsiooni kuulumisele, nagu see on määratletud nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK artiklis 2, [...] peaksid [...] direktiivi kohaldamisalasse kuuluma muud liikmesriikide õiguses määratletud kuriteod, kui need on toime pandud nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK artiklis 1 määratletud kuritegeliku organisatsiooni raames ja kui nende eest määratava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus. [...] Käesolev direktiiv ei kohusta liikmesriiki ühtegi kuritegu oma õiguses kehtestama ega säilitama.**

- (11) [Selleks et tagada liidu piiravate meetmete tulemuslik rakendamine, tuleb laiendada direktiivi kohaldamisala **kuritegudele, mis on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga liidu piiravate meetmete [...] rikkumisega seotud kuritegude ja karistuste määratlemise kohta**].
- (12) Selleks et hõlmata vara, mis võidakse muundada ja üle anda, et varjata vara päritolu, ning et tagada määratluste ühtlustamine ja selgus kogu liidus, tuleks vara, mis võidakse arestida ja konfiskeerida, määratleda laialt. See määratlus peaks hõlmama arestitava või konfiskeeritava vara omandiõigust või muid selle varaga seotud õigusi tõendavaid juriidilisi dokumente ja instrumente, näiteks finantsinstrumente või dokumente, mis võivad olla aluseks võlausaldajate nõuetele ja mis on tavaliselt selle isiku omanduses, keda asjakohane menetlus puudutab, samuti usalduslepinguid. Käesolev direktiiv ei piira vara omandiõigust või muid varaga seotud õigusi tõendavate juriidiliste dokumentide või instrumentide hoidmist käsitlevate kehtivate siseriiklike menetluste kohaldamist, kuna liikmesriikide pädevad asutused või avalik-õiguslikud organid kohaldavad neid menetlusi vastavalt siseriiklikule õigusele. Vara mõiste peaks hõlmama igat liiki vara, sealhulgas krüptovara.

- (13) Selleks et hõlmata vara, mis võidakse muundada ja üle anda, et varjata vara päritolu, ning et tagada määratluste ühtlustamine ja selgus kogu liidus, tuleks kriminaaltulu määratlada laialt, et see hõlmaks kuritegelikul teel saadud otsest tulu ja kogu kaudset kasu, sealhulgas otsese tulu hilisemat taasinvesteeringut ja muundamist, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1805⁸ sätestatud määratlustega. Seega peaks tulu hõlmama igasugust vara, sealhulgas vara, mis on osaliselt või täielikult muundatud või teisendatud muuks varaks, ja vara, mis on segunenud seaduslikest allikatest saadud varaga, kuni segunenud tulu hinnatud väärtuses. Samuti peaks see hõlmama sissetulekut või muud kasu, mis on saadud kriminaaltulust või varast, milleks selline tulu on muundatud või teisendatud või millega selline tulu on segunenud.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1805, mis käsitleb arestimis- ja konfiskeerimisotsuste vastastikust tunnustamist (ELT L 303, 28.11.2018, lk 1).

- (14) Piiriülese koostöö hõlbustamiseks, **kuid mitte ainult piiriüleste juhtumite puhul**, on oluline vara jälitamine ja kindlakstegemine kriminaaluurimise varajases etapis, et teha kiiresti kindlaks kuriteovahendid, tulu või vara, mis võidakse hiljem konfiskeerida, sealhulgas vara, mis on seotud teistes jurisdiktsioonides toime pandud kuritegeliku tegevusega. Kandmaks hoolt selle eest, et finantsuurimisi peetakse piisavalt prioriteetseteks kõigis liikmesriikides, et võidelda kuritegevusega, mis on laadilt piiriülene, on vaja nõuda, et pädevad asutused alustaksid vara jälitamist kohe, kui hakatakse kahtlustama kuritegelikku tegevust, mis toob tõenäoliselt suurt majanduslikku kasu, **välja arvatud juhul, kui seda ei peeta kuriteo liigi ja muude asjaomaste asjaolude tõttu asjakohaseks. Direktiivi rakendamisel peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas lubada pädevatel asutustel juhtumipõhist hindamist või kehtestada kuriteoga seotud väärtuse künnis. Liikmesriigid korraldavad vara jälitamisega seotud uurimise kooskõlas siseriikliku õigusega ja võivad kindlaks määrata, millised pädevad asutused peaksid vara jälitamisega seotud uurimise eest vastutama ja millisel juhul. Kriminaaltulu jälitamise talitused peaksid vajaduse korral saama vara jälitamisega seotud uurimisi ja piiriüleseid taotlusi vara jälitamisega seotud uurimiseks koordineerida ja toetada.**

[...]

- (15) **Piiriülese tegevuse ja liikmesriikide poolse toe hõlbustamiseks võiksid liikmesriigid kaaluda kriminaaltulu jälitamise talituste personali komplekteerimist samas asutuses või eraldiseisvates asutustes nii õiguskaitse- kui ka õigusasutuste esindajatest.**
- (16) Kuna kuritegelike organisatsioonide kasutatavad rahalised vahendid on laadilt riikidevahelised, peaksid liikmesriigid vahetama kiiresti teavet, mis võib aidata kindlaks teha kuriteovahendid ja kriminaaltulu ning muu vara, mille omanikud on või mida kontrollivad kurjategijad [...]. Selleks on vaja anda kriminaaltulu jälitamise talitustele volitus jälitada ja teha kindlaks vara, mis võidakse hiljem konfiskeerida, tagada neile selgetel tingimustel juurdepääs vajalikule teabele ning kehtestada normid, mis käsitlevad omal algatusel või teabenõude alusel toimuvat kiiret teabevahetust nende vahel. Kiireloomulistel juhtudel, kus on olemas vara kaotsimineku oht, tuleks teabenõudele vastata võimalikult kiiresti ja mitte hiljem kui kaheksa tunni jooksul. **Nõue, et kriminaaltulu jälitamise talitustel tuleb jälgida ja kindlaks teha kuriteovahendid, tulu või vara, mille kohta teine liikmesriik võib teha või on teinud arestimis- või konfiskeerimisotsuse, on mõeldud selleks, et hõlbustada teiste liikmesriikide arestimisotsuste ettevalmistamist või täitmist, kuid see ei tähenda kohustust selliseid otsuseid määruse (EL) 2018/1805 kohaselt tunnustada.**

- (17) Selleks et teha tulemuslikke vara jälitamisega seotud uurimisi ja kiiresti vastata piiriülestele teabenõuetele, peaks kriminaaltulu jälitamise talitustel, **kui see on vajalik tulu, kuriteovahendite ja vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks**, olema juurdepääs teabele, mis võimaldab neil kindlaks teha sellise vara olemasolu, omaniku või kontrollija, mille kohta võidakse teha arestimis- või konfiskeerimisotsus. Seepärast peaks kriminaaltulu jälitamise talitustel olema juurdepääs asjaomastele andmetele [...]. Üldjuhul peaksid liikmesriigid olema kohustatud tagama kriminaaltulu jälitamise talitustele kiire juurdepääsu asjaomastesse kategooriatesse kuuluvatele andmetele kas registritele või andmebaasidele otsese ja viivitamatu juurdepääsu kaudu või muul viisil, näiteks esitades taotluse teavet valdavale asutusele. Juurdepääsu ja otsinguid loetakse otseseks ja viivitamatuks muu hulgas siis, kui registreid haldavad riiklikud asutused edastavad teabe pädevatele asutustele kiiresti automaatse mehhanismi abil, tingimusel et ühelgi vahendaval asutusel ei ole võimalik taotletud andmeid või esitatavat teavet mõjutada. Teatavate tavaliselt tundliku teabe kategooriate puhul – maksuandmed, riikliku sotsiaalkindlustuse andmed ja õiguskaitsealane teave – peaksid liikmesriigid andma kriminaaltulu jälitamise talitustele sellele teabele kiire juurdepääsu kooskõlas siseriikliku õigusega ning niivõrd, kuivõrd see on vajalik tulu, kuriteovahendite ja vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks. Neil peaks olema võimalik anda selline juurdepääs põhjendatud taotluste alusel, mida neil peaks olema võimalik teatavatel tingimustel tagasi lükata. Seega võivad liikmesriigid võtta arvesse proportsionaalsust, andmete liiki või muid asjakohaseid asjaolusid. Tuletatakse meelde, et käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnormid ja et liikmesriikidel on riiklikul tasandil võimalus anda kriminaaltulu jälitamise talitustele juurdepääs täiendavale teabele, näiteks tööhõiveandmetele või pangakontode andmetele, näiteks andetele saldo ja tehingute kohta.

Teabele juurdepääsu suhtes tuleks kohaldada spetsiaalseid kaitsemeetmeid, et ära hoida juurdepääsuõiguste väärkasutust [...], sealhulgas [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/680⁹ artikli 25 kohaseid loginisega seotud nõudeid. Otsene ja viivitamatu juurdepääs kõnealusele teabele ei takista liikmesriike kohaldamast juurdepääsu suhtes siseriiklikus õiguses sätestatud menetluslikke tagatise, võttes nõuetekohaselt arvesse kriminaaltulu jälitamise talituste vajadust vastata kiiresti piiriülestele teabenõuetele. Spetsiaalsete menetluslike tagatiste rakendamine andmebaasidele juurdepääsu andmisel ei tohiks mõjutada kriminaaltulu jälitamise talituste suutlikkust vastata teistest liikmesriikidest laekunud teabenõuetele, eriti kui need on kiireloomulised. Käesoleva direktiiviga ette nähtud juurdepääs asjaomastele andmebaasidele ja registritele peaks täiendama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1153¹⁰ kohast juurdepääsu pangakonto andmetele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849¹¹ kohast juurdepääsu tegelikke tulusaajaid käsitlevale teabele. **Käesolevat direktiivi tuleks käsitada erinormina seoses [õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust käsitleva direktiiviga, politseikoostöö seadustikuga (PCC)...].**

-
- ⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).
- ¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1153, millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2000/642/JSK (ELT L 186, 11.7.2019, lk 122).
- ¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73), mida on muudetud direktiiviga (EL) 2018/843.

- (18) Selleks et tagada kriminaaltulu jälitamise talituste vahel jagatava teabe turvalisus, peaks **kõigil** kriminaaltulu jälitamise [...] **talitustel olema otsene juurdepääs** turvalisele teabevahetusvõrgule (SIENA), mida haldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/794¹² kohaselt Europol. [...] **SIENA süsteemi või asjakohasel juhul muid turvalisi kanaleid tuleks kasutada kogu** käesoleva direktiivi kohases **kriminaaltulu jälitamise talituste vahelises** teabevahetuses. **Muu turvalise kanali kasutamine võib olla asjakohane näiteks siis, kui teise sidekanali ajutist kasutamist nõuab teabenõude kiireloomulisus või kui teabenõue tingib kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide kaasamist või kui on objektiivseid põhjuseid arvata, et selline kaasamine on vajalik hilisemas etapis. Viidet SIENA süsteemile tuleks tõlgendada nii, et see kehtib ka selle õigusjärglase kohta, kui SIENA süsteem hiljem asendatakse. [...]**
- (19) Arestimine ja konfiskeerimine on käesolevas direktiivis iseseisvad mõisted, mis ei tohiks takistada liikmesriike kasutamast käesoleva direktiivi rakendamisel vahendeid, mida käsitatakse karistuste või muud liiki meetmetena siseriikliku õiguse kohaselt.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol) ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2009/371/JSK, 2009/934/JSK, 2009/935/JSK, 2009/936/JSK ja 2009/968/JSK (ELT L 135, 24.5.2016, lk 53).

- (20) Konfiskeerimine viib vara lõpliku äravõtmiseni. Vara säilitamine võib olla siiski konfiskeerimise eeltingimus ja see on sageli vajalik konfiskeerimisotsuse tulemuslikuks täitmiseks. Vara säilitatakse arestimise teel. Selleks et vara ei saaks kaotsi minna [...], peaks liikmesriikide pädevatel asutustel [...] olema õigus võtta viivitamatuid meetmeid vara säilitamiseks **ajani, mil arestimisotsus on tehtud. See on oluline näiteks piiriülese koostöö kontekstis.**
- (20a) Viivitamatu meede on kiireloomuline ajutine arestimismeede, mille vormi ei ole käesolevas direktiivis määratletud. Kooskõlas siseriikliku õigusega võib viivitamatu meede olla otsuse vormis. Siseriiklikus õiguses võib ette näha, et pärast seda, kui pädev asutus on seda kontrollinud või selle heaks kiitnud, muutub viivitamatu meede arestimisotsuseks või seda käsitatakse arestimisotsusena. Liikmesriigi õiguses võib viivitamatu meetme ajutist kehtivust piirata. Sellistel juhtudel, kui asjaomase ajavahemiku lõpuks ei ole arestimisotsust tehtud ja pädev asutus ei ole viivitamatut meedet kontrollinud ega heaks kiitnud, misjärel see muutub arestimisotsuseks või seda käsitatakse arestimisotsusena, viivitamatu meetme kehtivus lõppeb ja ajutiselt arestitud vara tuleb tagastada.
- (20b) Käesoleva direktiiviga jäetakse liikmesriikide otsustada, millised pädevad asutused peaksid olema volitatud viivitamatuid meetmeid võtma. Liikmesriigid võivad võimaldada kriminaaltulu jälitamise talitustel võtta vajaduse korral viivitamatuid meetmeid, et säilitada vara, mida nad on jälitanud ja mille nad on kindlaks teinud oma ülesannete täitmisel. See on oluline näiteks piiriülese koostöö kontekstis.

- (21) Kuna [...] **arestimisotsusega sekkutakse omandiõigusesse**, ei tohiks selliseid ajutisi meetmeid kohaldada kauem, kui on vaja vara säilitamiseks selle võimaliku hilisema konfiskeerimise eesmärgil. Tagamaks, et eesmärk vältida vara kaotsiminekut oleks endiselt täidetud, võib olla vajalik liikmesriigi kohtu kontroll.
- (22) Arestismeeetmete rakendamine ei tohiks piirata võimalust käsitada konkreetset vara kogu menetluse jooksul tõendina, tingimusel et menetluse lõpus tehakse see vara konfiskeerimisotsuse täitmise jaoks kättesaadavaks. Vara võib kriminaalmenetluse raames arestida ka selle võimaliku hilisema tagastamise eesmärgil või selleks, et kindlustada kuriteoga tekitatud kahju hüvitamine.
- (22a) **Kui arestitav vara hõlmab üksuseid, mis peaksid tegevuse jätkuvuse tagamiseks edasi tegutsema (nt ettevõtted), võib arestimisotsus sisaldada meetmeid, millega ajutiselt piiratakse asjaomase vara omanike või kontrollijate õigust sellele omandile, ent samal ajal võimaldatakse tegevusel jätkuda.**

- (23) Lisaks konfiskeerimismeetmetele, mis võimaldavad ametiasutustel võtta [...] kurjategijatelt ära [...] tulu või kuriteovahendid, **kui on tehtud lõplik süüdimõistev otsus**, on vaja võimaldada konfiskeerida kriminaaltulu või kuriteovahenditega võrdse väärtusega vara, kui sellist kriminaaltulu ja [...] **selliseid kuriteovahendeid** ei ole võimalik [...] **konfiskeerida**. Liikmesriigid võivad ette näha võrdse väärtusega vara konfiskeerimise [...] **tolu ja kuriteovahendite** konfiskeerimist täiendava meetmena või selle alternatiivina, nagu on asjakohane vastavalt siseriiklikule õigusele.
- (23a) **Käesoleva direktiivi rakendamisel seoses sellise vara konfiskeerimisega, mille väärtus vastab kuriteovahendite väärtusele, võiksid asjakohased sätted olla kohaldatavad, kui asja faktilisi asjaolusid silmas pidades on selline meede proportsionaalne, võttes arvesse eelkõige asjaomaste kuriteovahendite väärtust. Liikmesriigid võivad samuti võtta arvesse seda, kas ja millises ulatuses süüdimõistetu on vastutav kuriteovahendite konfiskeerimise võimatuks muutmise eest.**

- (24) On laialt levinud tava, et kahtlustatav või süüdistatav annab vara või tulu konfiskeerimise vältimiseks üle asjast teadlikule kolmandale isikule. Omandamine kolmanda isiku poolt on leidnud aset näiteks siis, kui kolmas isik on omandanud kahtlustatavalt või süüdistatavalt vara otseselt või kaudselt näiteks vahendaja kaudu, sealhulgas juhul, kui kuritegu on sooritatud kolmanda isiku nimel või tema kasuks, ning süüdistataval ei ole vara, mida saab konfiskeerida. Selline konfiskeerimine peaks olema võimalik **vähemalt sellistel** juhtudel, kui on kindlaks tehtud, et kolmas isik teadis või oleks pidanud teadma, lähtudes konkreetsetest faktilistest asjaoludest (sh sellest, et üleandmine toimus tasuta või turuhinnast oluliselt väiksema summa eest), et üleandmise või omandamise eesmärk oli vältida konfiskeerimist. Kolmandalt isikult konfiskeerimist käsitlevaid norme tuleks kohaldada nii füüsiliste kui ka juriidiliste isikute suhtes, piiramata kolmandate isikute õigust olla ära kuulatud, sealhulgas õigust nõuda asjaomase vara omandiõigust. Mingil juhul ei tohiks kahjustada heausksete kolmandate isikute õigusi.

- (25) Kuritegelikud organisatsioonid osalevad mitmesuguses kuritegelikus tegevuses. Selleks et tulemuslikult võidelda organiseeritud kuritegevuse vastu, võib teatavates olukordades olla asjakohane, et pärast süüdimõistmist kuriteos, mis võib tuua majanduslikku kasu, ei konfiskeerita mitte üksnes konkreetse kuriteoga seotud vara, sealhulgas kriminaaltulu või kuriteovahendid, vaid ka muu vara, mille puhul kohus otsustab, et see on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena. **Selline laiendatud konfiskeerimine peaks olema võimalik juhul, kui kohus on veendunud, et asjaomane vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena, ilma et sellise kuritegeliku käitumise eest oleks nõutav süüdimõistmine. Asjakohane käitumine võib seisneda mis tahes kuriteos. Üsikuid kuritegusid ei ole vaja tõendada, kuid kohus peab olema veendunud, et kõnealune vara on saadud sellise käitumise tulemusena. Liikmesriigid võivad näiteks ette näha, et on piisav, kui kohus teeb otsuse tõenäosust kaaludes või on võimalik mõistlikult oletada, et on märkimisväärselt tõenäolisem, et asjaomane vara on saadud kuritegeliku ja mitte muu käitumise tulemusena. Sellega seoses peab kohus kaaluma kohtuasja konkreetseid asjaolusid, sealhulgas fakte ja olemasolevaid tõendeid, mille alusel võib teha laiendatud konfiskeerimise otsuse. Asjaolu, et isiku vara ei ole proportsionaalne tema seadusliku sissetulekuga, võib olla üheks asjaoluks, mille alusel kohus võib järeldada, et kõnealune vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena. Liikmesriigid võiksid samuti määrata teatava ajavahemiku, mille jooksul võib vara pidada kuritegeliku käitumise tulemusena saadud varaks.**

- (26) Konfiskeerimine peaks olema võimalik ka juhul, kui [...] lõplikku süüdimõistvat otsust ei ole võimalik teha kahtlustatava või süüdistatava haiguse, menetlusest kõrvalehoidumise või surma tõttu [...]. Sama peaks olema võimalik olukorras, kus siseriiklikus õiguses **asjaomaste kuritegude puhul** ette nähtud **aegumistähtjad on pärast kriminaalmenetluse algatamist** möödunud [...]. Sellistel juhtudel peaks konfiskeerimine olema lubatud vaid juhul, kui **kriminaalmenetluse tulemuseks oleks eespool nimetatud asjaolude puudumisel võinud olla lõplik süüdimõistev otsus**. [...] Kahtlustatava või süüdistatava õigust sellele, et teda teavitatakse menetlusest ja et teda esindab advokaat, ei tohiks piirata. **Haiguse või menetlusest kõrvalehoidumise korral loetakse esimeses lauses sätestatud konfiskeerimise võimaldamise kohustuse täitmiseks piisavaks, kui liikmesriigis on võimalik toimetada tagaseljamenetlust. Kahtlustatava või süüdistatava menetlusest kõrvalehoidumise korral peaks liikmesriigid võtma kõik mõistlikud meetmed ja nad võivad nõuda, et asjaomane isik kaasataks konfiskeerimisemenetlusse või et teda teavitataks sellest. Liikmesriike julgustatakse lubama konfiskeerimist ka siis, kui lõplik süüdimõistev otsus ei ole võimalik, sest kahtlustatavat või süüdistatavat ei saa vastutusele võtta talle enne lõplikku süüdimõistmist siseriikliku õiguse alusel antud amnestia tõttu.**

- (27) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks käsitada haigust kahtlustatava või süüdistatava võimetusena võtta osa kriminaalmenetlusest pika aja jooksul, mistõttu ei saa menetlus jätkuda. **See ei hõlma juhtumeid, mille puhul haiguse tõttu peatatakse kriminaalmenetlus üksnes ajutiselt ja see võib pärast sellist peatamist jätkuda.**

- (28) Kuna organiseeritud kuritegevus on laadilt läbipaistmatu, ei ole alati võimalik seostada kuritegeliku käitumise tulemusena saadud vara konkreetse kuriteoga ega seda vara konfiskeerida. Sellistel juhtudel peaks olema **vara** võimalik **konfiskeerida**, [...] **kui vara on kindlaks tehtud kuriteoga seoses toimuva uurimise kontekstis** ning kohus on veendunud, et [...] see vara on saadud kuritegeliku **käitumise tulemusena** [...], **vähemalt juhul, kui selline käitumine võib tuua otseselt või kaudselt suurt majanduslikku kasu ja kui see on toimunud kuritegeliku organisatsiooni raames. Liikmesriigid peaksid võimaldama sellise seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist, kui uurimine, mille käigus vara tuvastati, on seotud käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva kuriteoga, mille eest määratava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus.** Nende tingimustega peaks olema tagatud, et kuriteos süüdi mõistetud isikult konfiskeeritakse asjaomase kuriteoga mitteseotud vara vaid [...] **juhul kui see on saadud sellise kuritegeliku käitumise tulemusena**, mis on laadilt raske [...].
- Liikmesriikidel peaks olema võimalik piirata seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist, nähes ette, et sellist konfiskeerimist võib kasutada üksnes juhul, kui muud liiki konfiskeerimine ei ole võimalik, ning alternatiivselt või kumulatiivselt, kui konfiskeeritav vara on arestitud kuritegeliku organisatsiooni raames toime pandud kuriteo uurimise käigus. Seletamatu päritoluga vara konfiskeerimine ei tohiks piirata heausksete kolmandate isikute õigusi.**

(28-a) Kuigi liikmesriigi kohus ei pea olema veendunud **konkreetses** kuriteo toimepanekus, peavad eksisteerima piisavad faktilised asjaolud, et kohus oleks [...] veendunud, et asjaomane vara on saadud kuritegeliku **käitumise tulemusena** [...]. Asjakohane **käitumine võib seisneda mis tahes kuriteos. Üksikuid kuritegusid ei ole vaja tõendada, kuid kohus peab olema veendunud, et kõnealune vara on saadud sellise käitumise tulemusena. Liikmesriigid võivad näiteks ette näha, et on piisav, kui kohus teeb otsuse tõenäosust kaaludes või on võimalik mõistlikult oletada, et on märkimisväärselt tõenäolisem, et asjaomane vara on saadud kuritegeliku ja mitte muu käitumise tulemusena. Otsustades selle üle, kas asjaomane vara on või ei ole saadud kuritegeliku käitumise [...] tulemusena, peaksid liikmesriikide kohtud arvesse võtma kõiki juhtumi asjaomaseid asjaolusid, sealhulgas olemasolevad tõendid ja konkreetsed faktid, näiteks see [...], et vara väärtus on [...] isiku seadusliku sissetulekuga silmatorkavalt ebaproportsionaalne. Teine asjaolu, mida võiks arvesse võtta, on vara usutava seadusliku allika puudumine, sest tavaliselt võib arvesse võtta seaduslikult omandatud vara päritolu. Oluline võib olla ka isiku seos kuritegeliku organisatsiooniga seotud isikutega. Hindamine peaks toimuma igal üksikjuhul eraldi, sõltuvalt juhtumi asjaoludest. Seletamatu päritoluga vara konfiskeerimise mehhanismi ei kavatseta kasutada, kui konkreetsel üksikjuhul oleks direktiivis sätestatud normide kohaldamine ilmselgelt ebamõistlik või ebaproportsionaalne. Liikmesriigid võivad samuti ette näha nõude määrata teatav ajavahemik, mille jooksul võib vara pidada kuritegeliku tegevuse tulemusena saadud varaks. Liikmesriigid peaksid tagama mõjutatud isiku asjakohaste menetlusõiguste austamise. [...]**

- (28-b) Vara päritolu tõendamise standard, mis on sätestatud käesolevas direktiivis laiendatud konfiskeerimist käsitlevas sättes ja seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist käsitlevas sättes, on põhimõtteliselt sama. Mõlema sätte kohaselt peab kohus olema veendunud, et asjaomane vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena, ilma et sellise kuritegeliku käitumise eest oleks nõutav süüdimõistmine. Kuigi laiendatud konfiskeerimist käsitlevat sätet kohaldatakse üksnes juhul, kui isik on süüdi mõistetud kuriteos, mille puhul võib sellele isikule kuuluva vara kohta otsuse teha, kui kohus on veendunud, et vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena, kohaldatakse seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist käsitlevat sätet olenemata selle kohaldamise aluseks olnud kuriteo uurimise tulemusest. Seletamatu päritoluga vara konfiskeerimine peaks olema võimalik menetluse lõpetamisel, olenemata põhjusest, ja ka siis, kui menetluse tulemusel tehakse kohtuotsus. Süüdimõistmise korral oleks põhimõtteliselt võimalik kas laiendatud konfiskeerimine või seletamatu päritoluga vara konfiskeerimine. Direktiivis ei ole märgitud, millist konfiskeerimisvormi eelistada, kuid liikmesriigid võivad selle kindlaks määrata. Tuleb märkida, et kuriteo menetlemisel ei pea kohus konfiskeerimisotsust tingimata arutama seoses kuriteoga, vaid liikmesriigid võiksid samuti lubada konfiskeerimise küsimuse kriminaalsüüdistusest lahutada ja seda kohtus eraldi arutada.**
- (28b) Selle kindlakstegemisel, kas kuritegu või kuritegelik käitumine võib tuua majanduslikku kasu, võivad liikmesriigid võtta arvesse kõiki asjaomaseid asjaolusid, sealhulgas kuriteo toimepanemise meetodit, näiteks seda, kas kuritegu pandi toime organiseeritud kuritegevuse raames või kavatsusega saada kuritegevusest regulaarset tulu.**

- (28c) Arestitava ja konfiskeeritava vara jälitamine ja kindlakstegemine peaks olema võimalik ka pärast kuriteos lõplikku süüdimõistmist või pärast menetlust konfiskeerimise kohaldamiseks ilma süüdimõistva otsuseta. See kohustus ei takista liikmesriike kehtestamast pärast menetluses tehtud lõplikku süüdimõistvat otsust või lõplikku otsust konfiskeerimise kohaldamiseks ilma süüdimõistva otsuseta mõistlikke tähtaegu, mille möödumisel ei ole jälitamine ja kindlakstegemine enam võimalik.
- (28d) Liikmesriike tuleks julgustada takistama seda, et vara võõrandamisel pärast siduvat konfiskeerimisotsust omandavad selle isikud, kes on süüdi mõistetud kriminaalmenetluses, mille käigus vara arestiti.

- (29) Kandmaks hoolt selle eest, et vara, mille kohta on tehtud või mille kohta võidakse teha arestimis- või konfiskeerimisotsus, säilitab oma majandusliku väärtuse, peaksid liikmesriigid kehtestama tulemuslikud haldusmeetmed. **Selliseid meetmeid tuleks kohaldada arestitud vara ja konfiskeeritud vara suhtes kuni selle võõrandamiseni lõpliku konfiskeerimisotsuse alusel. Neid ei tuleks kohaldada pärast lõplikul konfiskeerimisotsusel põhinevat vara võõrandamist, kui liikmesriigid võivad ette näha normid mehhanismide kohta, mille kohaldamisel võib konfiskeeritud ja riigieelarvesse või muusse avaliku sektori eelarvesse laekunud vara või selle väärtust kasutada ohvritele hüvitise maksmiseks, avalikes huvides või sotsiaalsetel eesmärkidel või muudel liikmesriigi õiguses määratletud eesmärkidel. Käesoleva direktiiviga ei ühtlustata mehhanisme, mida kohaldatakse pärast lõplikul konfiskeerimisotsusel põhinevat vara võõrandamist.**
- (29a) [...] Kui see on põhjendatud tulenevalt vara laadist, sealhulgas näiteks selle väärtusest või sellest, et vara laadi tõttu on vajalikud haldamise eritingimused või eksperditeadmised, peaksid sellised meetmed hõlmama haldamiskulude minimeerimise ja vara väärtuse säilitamise võimaluste hindamist arestimisotsuse ettevalmistamisel või hiljemalt põhjendamatult viivitusega pärast arestimisotsuse täitmist. Kõnealuse hindamise eesmärk on esitada pädevatele asutustele asjakohased kaalutlused, mida tuleb arvesse võtta enne arestimisotsuse tegemist või täitmist, selle tegemise või täitmise ajal või pärast selle tegemist või täitmist. Liikmesriigid võivad vastu võtta suunised selle kohta, kuidas see hindamine tuleks läbi viia, võttes arvesse arestitava varaga seotud asjaolusid ja tagades, et kõnealune hindamine ei ohusta arestimisotsuse õigeaegset täitmist.

- (30) **Olukorras, [...] kui võib mõistlikult eeldada, et arestitud vara on kiiresti riknev, vara väärtus kahaneb kiiresti, vara säilitamise kulud ei ole proportsionaalsed vara eeldatava väärtusega konfiskeerimise hetkel, vara on liiga keeruline hallata või vara on lihtne asendada, peaksid liikmesriigid võimaldama vara enne lõplikku konfiskeerimisotsust müüa [...]. Kooskõlas siseriikliku õigusega võib eriomast laadi vara müügi kohta otsuse tegemiseks olla vaja pädeva riikliku asutuse eelnevat heakskiitu. [...]**
- Mõjutatud isikul** peaks olema õigus sellele, et teda enne sellise otsuse tegemist [...] teavitatakse, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel. Liikmesriigid peaksid ette nägema enneaegse müügi otsuse edasikaebamise võimaluse. Liikmesriigid võivad ette näha võimaluse, et sellisel kaebusel on peatav toime, näiteks juhul, kui see on vajalik mõjutatud isiku õigustatud huvide kaitsmiseks, eelkõige korvamatu kahju ohu korral. Liikmesriigid võivad seda teha, näiteks andes kaebusele seadusega kindlaksmääratud peatava toime või lubades pädeval kohtul peatada otsuse kehtivuse kuni kaebuse kohta otsuse tegemiseni. Liikmesriigid [...] võivad kaaluda võimalust nõuda arestitud vara haldamise kulud sisse **omanikult või** tegelikult tulusaajalt, näiteks alternatiivina enneaegsele müügile ja lõpliku süüdimõistva otsuse korral. [...]

- (31) Liikmesriigid peaksid looma **või määrama ühe pädeva asutuse, mis toimib, või mitu pädevat asutust, mis toimivad** vara haldamise talitustena[...], eesmärgiga tagada spetsialiseerunud asutused, kelle ülesanne on hallata arestitud ja konfiskeeritud vara, et tulemuslikult hallata enne selle konfiskeerimist arestitud vara ning säilitada vara väärtus kuni lõpliku konfiskeerimisotsuse tegemiseni **ja vara võõrandamiseni selle otsuse alusel**. Ilma et see piiraks liikmesriikide riigisiseste haldusstruktuuride rakendamist, peaksid vara haldamise talitused olema ainsad asutused, kes tegelevad arestitud [...] **ja** konfiskeeritud vara haldamisega, või toetama detsentraliseeritud osalejaid kooskõlas riigisisese halduskorraldusega, samuti peaksid nad pakkuma asjaomastele asutustele tuge [...] planeerimisel. **Käesoleva direktiiviga ei nähta ette vara haldamise talituste õiguslikku ega institutsioonilist laadi ning see ei piira institutsionaalsete süsteemide kohaldamist liikmesriikides, kus vara haldamise talitused võivad täita ka kriminaaltulu jälitamise talituste ülesandeid või kus teatavaid vara haldamise talituste ülesandeid võib edasi anda.**
- (32) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ning järgitakse põhimõtteid, mida on tunnustatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas. Käesolevat direktiivi tuleks rakendada kooskõlas nende õiguste ja põhimõtetega.

- (33) Arestimis- ja konfiskeerimisotsused mõjutavad oluliselt kahtlustatavate ja süüdistatavate õigusi ning teatavatel juhtudel ka selliste kolmandate isikute **ja muude isikute** õigusi, keda ei ole kohtu alla antud. Direktiiviga tuleks ette näha spetsiaalsed kaitsemeetmed ja õiguskaitsevahendid, et tagada selliste isikute põhiõiguste kaitse käesoleva direktiivi rakendamisel kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 47 ja 48 sätestatud õigusega õiglasele kohtulikule arutamisele ja tõhusale õiguskaitsevahendile ning süütuse presumptsiooniga.
- (34) Arestimis-, konfiskeerimis- ja enneaegse müügi otsusest tuleks [...] mõjutatud isikut **põhjendamatu viivitusega teavitada[...]. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalik anda pädevatele asutustele õigus arestimisotsuste mõjutatud isikule teatavakstegemine edasi lükata, kui see on uurimise seisukohast vajalik.** Kõnealustest otsustest teavitamise eesmärk on muu hulgas võimaldada mõjutatud isikul need [...] vaidlustada. Seepärast tuleks otsusest teavitamisel üldjuhul nimetada asjaomase otsuse tegemise põhjus(ed). **Kui mõjutatud isik või tema asukoht on teadmata või kui iga mõjutatud isiku teavitamine tooks kaasa ebaproportsionaalselt suure koormuse, võib teavitamine toimuda avaliku teadaande kaudu.**

- (34a) Mõjutatud isikul peaks olema reaalne võimalus arestimis-, konfiskeerimis- või enneaegse müügi otsus vaidlustada. Olukorras, kus kõik kuriteo elemendid on olemas, kuid süüdimõistvat otsust ei ole võimalik teha, peaks kahtlustataval või süüdistataval olema võimalus selleks, et ta **võimaluse korral** enne konfiskeerimisotsuse tegemist ära kuulatakse. [...] **Laiendatud konfiskeerimist ja seletamatu päritoluga vara konfiskeerimist käsitlevate sätete kohaste konfiskeerimisotsuste puhul peaksid asjaolud, mida mõjutatud isik võib konfiskeerimisotsuse kohtus vaidlustamisel vaidlustada, hõlmama ka konkreetseid fakte ja olemasolevaid tõendeid, mille alusel käsitatakse asjaomast vara kuritegeliku käitumise tulemusel saadud varana.**
- (35) Käesoleva direktiivi rakendamisel ja selleks, et tagada konfiskeerimismeetmete proportsionaalsus, [...] **võivad** liikmesriigid ette [...] **näha võimaluse**, et vara konfiskeerimise otsust ei tehta **või täideta**, kui see oleks asjaomase kuriteo **või süüdistuse** suhtes ebaproportsionaalne. **See võimalus peaks võimaldama pädevatel asutustel hinnata näiteks seda, kui proportsionaalne on kuriteovahendite konfiskeerimine.** Peale selle [...] **võivad** liikmesriigid [...] **näha** ette võimaluse, et konfiskeerimisotsust ei tehta **või täideta** erandjuhtudel, kui see tekitaks mõjutatud isikule vastavalt siseriiklikule õigusele põhjendamatuid raskusi, võttes arvesse konkreetse juhtumi asjaolusid, mis peaksid olema määravad. Sellised erandjuhud peaksid piirduma üksnes juhtudega, kus konfiskeerimisotsus paneks asjaomase isiku olukorda, kus tal oleks väga keeruline toime tulla, ja määravad peaksid olema konkreetse juhtumi asjaolud.
- (35a) **Kuigi liikmesriigid on kohustatud tagama, et isikutel, kelle vara käesoleva direktiiviga ette nähtud meetmed mõjutavad, on õigus kaitsjale kogu arestimis- ja konfiskeerimismenetluse vältel, ei mõjuta käesolev direktiiv tasuta antava õigusabi suhtes kohaldatavaid norme.**

- (36) Käesolevat direktiivi tuleks rakendada, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/64/EL,¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/13/EL,¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/29/EL,¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/48/EL,¹⁶ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/60/EL,¹⁷** Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/343,¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/800¹⁹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi(EL) 2016/1919²⁰.

-
- ¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiiv 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses (ELT L 280, 26.10.2010, lk 1).
- ¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta direktiiv 2012/13/EL, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet (ELT L 142, 1.6.2012, lk 1).
- ¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57).
- ¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta direktiiv 2013/48/EL, mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses ning õigust lasta teavitada vabaduse võtmisest kolmandat isikut ja suhelda vabaduse võtmise ajal kolmandate isikute ja konsulaarasutustega (ELT L 294, 6.11.2013, lk 1).
- ¹⁷ **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/60/EL liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta ja millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 159, 28.5.2014, lk 1).**
- ¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/343, millega tugevdatakse süütuse presumptsiooni teatavaid aspekte ja õigust viibida kriminaalmenetluses kohtulikul arutelul (ELT L 65, 11.3.2016, lk 1).
- ¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatise (ELT L 132, 21.5.2016, lk 1).
- ²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1919, milles käsitletakse tasuta õigusabi andmist kahtlustatavatele ja süüdistatavatele kriminaalmenetluses ning isikutele, kelle üleandmist taotletakse Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses (ELT L 297, 4.11.2016, lk 1).

- (37) Andmete töötlemisel käesoleva direktiivi alusel on eriti oluline tagada isikuandmete kaitse vastavalt liidu õigusele. Selleks peaksid käesolevas direktiivis sätestatud normid olema kooskõlas direktiiviga (EL) 2016/680. Eelkõige tuleks sätestada, et kriminaaltulu jälitamise talitused peavad piirduma isikuandmete vahetamisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/794 II lisa B jao punktis 2 loetletud kategooriate andmetega. Käesoleva direktiivi kohaldamisel kohaldatakse liikmesriikide pädevate asutuste, eelkõige vara haldamise talituste poolse isikuandmete töötlemise suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/680.
- (38) On eriti tähtis, et isikuandmete kaitse vastavalt liidu õigusele oleks tagatud kogu käesoleva direktiivi kohase teabevahetuse korral. Selleks kohaldatakse juhul, kui käesoleva direktiivi alusel võetavate meetmetega seoses töödeldakse kuritegude ärahoidmise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil isikuandmeid, direktiivis (EL) 2016/680 sätestatud andmekaitseenorme. Vajaduse korral, eelkõige isikuandmete töötlemisel vara haldamise talitustes vara haldamise eesmärgil, kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 sätestatud andmekaitseenorme.

- (39) Selleks et vara tagasivõitmise süsteem oleks tulemuslik, peavad tegema kooskõlastatud jõupingutusi mitmesugused ametiasutused: õiguskaitseasutused (sh toll), maksuasutused ja maksude sissenõudmisega tegelevad asutused oma vara tagasivõitmise pädevuse piires, kriminaaltulu jälitamise talitused, õigusasutused ja varahaldusasutused, sealhulgas vara haldamise talitused. Kandmaks hoolt selle eest, et kõigi pädevate asutuste tegevus on koordineeritud, tuleb võtta vara tagasivõitmise puhul kasutusele strateegilisem lähenemisviis ja edendada asjaomaste asutuste vahelist suuremat koostööd ning saada parem ülevaade vara tagasivõitmise tulemustest. Seda silmas pidades peaksid liikmesriigid vastu võtma ja korrapäraselt läbi vaatama vara tagasivõitmise riikliku strateegia, millest juhinduda finantsuurimiste ning vara arestimise, konfiskeerimise ja haldamisega seotud meetmete võtmisel, samuti asjaomaste kuriteovahendite, tulu või vara lõplikul võõrandamisel. **Liikmesriigid võivad otsustada sellise strateegia sobiva vormi üle, mis võib võtta arvesse nende põhiseaduslikke tavaid võimude ja pädevuste lahususe osas ning mis võib olla kas valdkondlik või osa laiemast strateegilisest dokumendist. Ilma et see piiraks seda, kas liikmesriigid näevad ette ühe või mitme strateegia vastuvõtmise, peaks nende üldine sisu hõlmama kogu liikmesriigi territooriumi.** Peale selle peaksid liikmesriigid tagama pädevatele asutustele vajalikud ressursid, et nad saaksid oma ülesandeid täita tulemuslikult. Pädevate asutustena tuleks käsitada asutusi, kellele on vastavalt riigisisesele halduskorraldusele tehtud ülesandeks täita käesolevas direktiivis sätestatud ülesandeid.

- (40) Vara tagasivõitmise, haldamise ja konfiskeerimise raamistiku tulemuslikkuse ja tõhususe hindamiseks on vaja koguda ja avaldada **asjakohaseid** võrreldavaid statistilisi **miinimum**andmeid vara arestimise, haldamise ja konfiskeerimise kohta. **Liikmesriigid peaksid püüdma koguda andmeid teatava statistika jaoks kesktasandil, et edastada see statistika komisjonile. See tähendab, et liikmesriigid peaksid asjakohaste andmete kogumiseks tegema mõistlikke jõupingutusi. See ei tähenda siiski, et liikmesriigid on kohustatud saavutama nende andmete kogumise tulemuse, kui esineb ebaproportsionaalne halduskoormus või kui asjaomasel liikmesriigil tekivad suured kulud.**
- (41) [...]
- (42) [...] ²¹ [...]

²¹ [...]

- (43) Liikmesriigid peaksid tagama, et vara haldamise talitustel ja vajaduse korral kriminaaltulu jälitamise talitustel ning muudel käesoleva direktiivi kohaseid ülesandeid täitvatel pädevatel asutustel on vajalikud vahendid, et tagada arestitud ja konfiskeeritud vara tõhus haldamine. Selleks võivad liikmesriigid luua ühe käesoleva direktiivi kohaselt arestitud ja konfiskeeritud vara registri või mitu vastavat registrit.

[...]

- (44) Kuritegelikud organisatsioonid tegutsevad piiriüleselt ning omandavad üha sagedamini vara muudes liikmesriikides kui liikmesriik, kus nad baseeruvad, ja kolmandates riikides. Võttes arvesse organiseeritud kuritegevuse riikidevahelist mõõdet, on tähtis rahvusvaheline koostöö, et võita tagasi tulu ja konfiskeerida finantsvara, mis võimaldab kurjategijatel tegutseda. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et nii kriminaaltulu jälitamise talitused kui ka vara haldamise talitused teevad [...] **võimalikult suures ulatuses** koostööd sarnaste asutustega kolmandates riikides, et jälitada, teha kindlaks ja hallata kuriteovahendeid ja tulu või vara, mille kohta on tehtud või võidakse teha kriminaalasjade menetlemise raames arestimis- või konfiskeerimisotsus. **Liikmesriigid peaksid kasutama olemasolevaid koostööraamistikke ning neid julgustatakse, kuid nad ei ole kohustatud arendama või kohandama olemasolevaid kahepoolseid lepinguid või ühinema olemasolevate mitmepoolsete konventsioonidega või sõlmima uusi kahepoolseid lepinguid, kui muud kokkulepet ei ole kehtestatud. Sellega seoses võetud meetmete suhtes kohaldatakse direktiivis (EL) 2016/680 sätestatud andmekaitseenorme. [...]**

- (45) Kriminaaltulu jälitamise talitused peaksid tegema vastavalt oma volitustele tihedat koostööd ka ELi organite ja asutustega, sealhulgas Europol, Eurojusti ja Euroopa Prokuratuuriga, kui see on vajalik, et jälitada ja kindlaks teha vara piiriüleste uurimiste raames, mida toetavad Europol ja Eurojust, või uurimiste raames, mille korraldab Euroopa Prokuratuur. **Euroopa Prokuratuuri asutamisel tehtavas tõhustatud koostöös osalevad liikmesriigid peaksid tagama, et nende kriminaaltulu jälitamise talitused täidavad nõukogu määrusest (EL) 2017/1939 tulenevaid kohustusi, sealhulgas selle artiklis 24 sätestatud teabe esitamise kohustust, ning järgivad Euroopa Prokuratuuri juhiseid ja võtavad Euroopa Prokuratuuri poolt neile määratud uurimismeetmeid kooskõlas selle määruse artikliga 28. [...]**

- (46) Tagamaks, et vara jälitamise ja kindlakstegemise, arestimise, **konfiskeerimise** ja haldamise küsimuses ollakse ühisel seisukohal ning on kehtestatud miinimumstandardid, tuleks käesolevas direktiivis sätestada miinimumnormid asjaomaste meetmete tarvis ja seonduvad kaitsemeetmed. Miinimumnormide vastuvõtmine ei takista liikmesriike andmast kriminaaltulu jälitamise talitustele või vara haldamise talitustele ulatuslikumaid volitusi ega nägemast ette **ulatuslikumaid arestimist ja konfiskeerimist käsitlevaid norme, sealhulgas näiteks seoses liikmesriikide normidega, mis käsitlevad tõendeid, või seoses laiendatud konfiskeerimise või seletamatu päritoluga vara konfiskeerimise kohaldamisalaga, või nägemast siseriikliku õiguse alusel ette täiendavaid kaitsemeetmeid, näiteks mõjutatud isiku ärakuulamine enne enneaegset müüki,** tingimusel et sellised siseriiklikud meetmed ja sätted ei kahjusta käesoleva direktiivi eesmärki.
- (47) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hõlbustada vara konfiskeerimist kriminaalasjades, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (48) Kuna käesoleva direktiiviga nähakse ette terviklik kogum õigusnorme, mis kattuvad juba kehtivate õigusaktidega, tuleks sellega asendada nõukogu ühismeede 98/699/JSK,²² raamotsus 2001/500/JSK,²³ raamotsus 2005/212/JSK, otsus 2007/845/JSK ja direktiiv 2014/42/EL liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv.
- (49) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (50) [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.] [või] [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.]

²² 3. detsembri 1998. aasta ühismeede 98/699/JSK, mille nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel ja mis käsitleb rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 333, 9.12.1998, lk 1).

²³ Nõukogu 26. juuni 2001. aasta raamotsus, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT L 182, 5.7.2001, lk 1).

- (51) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas määruse (EL) 2018/1725 artikli 42 lõikega 1 ning ta esitas arvamuse **19. juulil 2022**,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnormid vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks, arestimiseks, konfiskeerimiseks ja haldamiseks kriminaalasjade menetlemise raames. **Need normid ei piira menetlusi, mida liikmesriigid võivad kasutada asjaomase vara arestimiseks ja konfiskeerimiseks. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei piira arestimis- ja konfiskeerimismeetmete kohaldamist tsiviil- või haldusasjades läbiviidavate menetluste raames.**
2. [...]

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse [...] kuritegude suhtes, **mida reguleerivad:**
 - a) [...] nõukogu **24. oktoobri 2008. aasta** raamotsus 2008/841/JSK **organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta**²⁴;
 - b) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **15. märtsi 2017. aasta** direktiiv (EL) 2017/541 **terrorismivastase võitluse kohta, millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/475/JSK ning muudetakse nõukogu otsust 2005/671/JSK**²⁵;
 - c) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **5. aprilli 2011. aasta** direktiiv 2011/36/EL, milles **käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK**²⁶;

²⁴ [...]ELT L 300, 11.11.2008, lk 42[...].

²⁵ [...]ELT L 88, 31.3.2017, lk 6[...].

²⁶ [...]ELT L 101, 15.4.2011, lk 1[...].

- d) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **13. detsembri 2011. aasta** direktiiv 2011/93/EL, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK²⁷;
- e) [...] nõukogu **25. oktoobri 2004. aasta** raamotsus 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta²⁸;
- f) [...] Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 lõike 2 punktil c põhinev Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon²⁹ ja [...] nõukogu **22. juuli 2003. aasta** raamotsus 2003/568/JSK korruptsioonivastase võitluse kohta erasektoris³⁰;

²⁷ [...]ELT L 335, 17.12.2011, lk 1[...].

²⁸ [...]ELT L 335, 11.11.2004, lk 8[...].

²⁹ EÜT C 195, 25.6.1997, lk 1.

³⁰ [...]ELT L 192, 31.7.2003, lk 54[...].

- g) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **23. oktoobri 2018. aasta** direktiiv (EL) 2018/1673 rahapesu vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse abil³¹;
- h) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **17. aprilli 2019. aasta** direktiiv (EL) 2019/713, mis käsitleb mittesularahaliste maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimise vastast võitlust ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2001/413/JSK³²;
- i) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **15. mai 2014. aasta** direktiiv 2014/62/EL, milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu³³;
- j) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **12. augusti 2013. aasta** direktiiv 2013/40/EL, milles käsitletakse infosüsteemide vastu suunatud ründeid ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2005/222/JSK³⁴;

³¹ [...]ELT L 284, 12.11.2018, lk 22[...].

³² [...]ELT L 123, 10.5.2019, lk 18[...].

³³ [...]ELT L 151, 21.5.2014, lk 1[...].

³⁴ [...]ELT L 218, 14.8.2013, lk 8[...].

- k) [...] rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav tulirelvade, nende osade, lisaseadiste ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestav ÜRO protokoll³⁵;
- l) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **5. juuli 2017. aasta** direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil³⁶;

³⁵ ELT L 89, 25.3.2014, lk 7.

³⁶ [...]ELT L 198, 28.7.2017, lk 29[...].

- m) [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **19. novembri 2008. aasta** direktiiv 2008/99/EÜ **keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu**³⁷ ja [...] Euroopa Parlamendi ja nõukogu **21. oktoobri 2009. aasta** direktiiv 2009/123/EÜ, millega muudetakse direktiivi 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest³⁸;
- n) [...] nõukogu raamotsus 2002/946/JSK, millega tugevdatakse karistusõiguslikku raamistikku, et tõkestada ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele kaasaaitamist,³⁹ ja nõukogu direktiiv 2002/90/EÜ, millega määratletakse kaasaaitamine ebaseaduslikule piiriületamisele, läbisõidule ja elamisele⁴⁰;
- o) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/57/EL turukuritarvituse korral kohaldatavate kriminaalkaristuste kohta (turukuritarvituse direktiiv)⁴¹;
- p) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv [x] liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude ja karistuste määratlemise kohta.

³⁷ [...]ELT L 328, 6.12.2008, lk 28[...]. Viide 2008. ja 2009. aasta direktiividele asendatakse viitega veel vastu võtmata direktiivile, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu, kui see direktiiv enne praeguse teksti viimistlemist vastu võetakse.

³⁸ [...]ELT L 280, 27.10.2009, lk 52[...].

³⁹ [...]ELT L 328, 5.12.2002, lk 1[...].

⁴⁰ [...]ELT L 328, 5.12.2002, lk 17[...].

⁴¹ **ELT L 173, 12.6.2014, lk 179.**

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse [...] kuritegude suhtes, kui need on toime pandud **nõukogu raamotsuses 2008/841/JSK määratletud** kuritegeliku organisatsiooni raames **ja kui nende eest määratava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus.** [...]

[...]

3. [...]

4. Käesolevat direktiivi kohaldatakse muudes liidu õigusaktides sätestatud muude kuritegude suhtes, kui nende õigusaktidega on ette nähtud, et neis määratletud kuritegude suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi.
5. II peatüki sätteid kuriteovahendite ja tulu või vara jälitamise ja kindlakstegemise kohta kohaldatakse kõigi siseriiklikus õiguses määratletud kuritegude suhtes, mille eest määratava karistuse ülemmäär on vähemalt aastane vabadusekaotus või vabadust piirav julgeolekumeede.

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tulu“ – kuritegelikul teel kas otseselt või kaudselt saadud majanduslik hüve, mis hõlmab mis tahes vara, sealhulgas otsese tulu hilisemat taasinvesteeringut või muundust ja igasugust väärtust omavat tulemit;
- 2) „vara“ – igasugune vara, kas materiaalne või mittemateriaalne, kinnis- või vallasvara, ning sellise vara omandiõigust või muid selle varaga seotud õigusi tõendavad juriidilised dokumendid või aktid;
- 3) „kuriteovahend“ – igasugune vara, mida kasutatakse või kavatakse kasutada mis tahes viisil täielikult või osaliselt kuriteo toimepanemiseks;
- 4) „jälitamine ja kindlakstegemine“ – pädeva asutuse läbiviidav uurimine, et teha kindlaks kuriteovahendid, tulu või vara, mis võib olla saadud kuritegelikul teel;
- 5) „arestimine“ – vara üleandmise, hävitamise, teisendamise, võõrandamise või ümberpaigutamise ajutine keelamine või vara ajutiselt hoiule või kontrolli alla võtmine;
- 6) „konfiskeerimine“ – vara lõplik äravõtmine, mille **õigusasutus** [...] määrab seoses kuriteo **või kuritegeliku käitumisega**;

- 7) [...]
- 8) „kuritegelik organisatsioon“ – nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK artiklis 1 määratletud kuritegelik ühendus;
- 9) „ohver“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/29/EL⁴² artiklis 2 [...] määratletud kuriteoohver [...];
- 10) [...] ⁴³[...]
- 11) [...]
- 12) [...]

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK.

⁴³ [...]

II PEATÜKK

JÄLITAMINE JA KINDLAKSTEGEMINE

Artikkel 4

Vara jälitamisega seotud uurimised

1. Piiriülese koostöö hõlbustamiseks võtavad liikmesriigid meetmeid, et võimaldada selliste kuriteovahendite ja tulu või vara kiiret jälitamist ja kindlakstegemist, mille kohta võidakse teha või on tehtud kriminaalasjade [...] **menetlemise** raames arestimis- või konfiskeerimisotsus.
2. Pädevad asutused alustavad artikli 1 kohaseid vara jälitamisega seotud uurimisi kohe, kui on algatatud sellise kuriteo uurimine, mis tõenäoliselt toob suurt majanduslikku kasu, **välja arvatud juhul, kui seda ei peeta kuriteo liigi ja konkreetse juhtumi asjaolude tõttu asjakohaseks** [...].

Artikkel 5

Kriminaaltulu jälitamise talitused

1. Iga liikmesriik loob vähemalt ühe kriminaaltulu jälitamise talituse, et hõlbustada piiriülest koostööd vara jälitamisega seotud uurimiste läbiviimisel.
2. Kriminaaltulu jälitamise talitustel on järgmised ülesanded:
 - a) jälitada ja teha kindlaks kuriteovahendid ja tulu või vara, kui on vaja toetada muid pädevaid riigiasutusi, kes vastutavad artikli 4 kohaste vara jälitamisega seotud uurimiste eest;

- b) jälitada ja teha kindlaks kuriteovahendid ja tulu või vara, mille kohta teine liikmesriik võib teha või on teinud arestimis- või konfiskeerimisotsuse;
- c) teha koostööd ja vahetada teavet teiste liikmesriikide kriminaaltulu jälitamise talitustega, et jälitada ja teha kindlaks kuriteovahendid ja tulu või vara, mille kohta võidakse teha või on tehtud arestimis- või konfiskeerimisotsus.[...]
- d) [...]
3. [...]
4. [...]

Artikkel 6

Juurdepäas teabele

1. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu jälitamise talitustel on artiklis 5 osutatud ülesannete täitmiseks, **tingimusel et teavet säilitatakse avaliku sektori asutuste valduses olevates kesksetes või omavahel ühendatud andmebaasides või registrites**, viivitamatu ja otsene juurdepäas järgmisele teabele, kui see on vajalik tulu, kuriteovahendite ja vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks:

[...]

- [...] a) riiklikud kinnistusraamatud või elektroonilised andmeotsingusüsteemid ning katastrid;
- [...] b) riiklik rahvastikuregister;
- [...] c) riiklikud mootor-, õhu- ja veesõidukite registrid;
- [...] d) [...] äriregistrid. [...]

[...]

[...]

2. Kui lõikes 1 osutatud teavet ei hoita **kesksetes või omavahel ühendatud** andmebaasides või registrites, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et kriminaaltulu jälitamise talitused saavad selle teabe **asjaomastelt institutsioonidelt** kiiresti muul moel.

2a. Lisaks lõigetes 1 ja 2 osutatud teabele ning artiklis 5 osutatud ülesannete täitmiseks annavad liikmesriigid kriminaaltulu jälitamise talitustele kooskõlas siseriikliku õigusega, kui see on vajalik tulu, kuriteovahendite ja vara jälitamiseks ja kindlakstegemiseks, kiire juurdepääsu järgmisele teabele:

- a) maksuandmed, sealhulgas maksuhaldurite valduses olevad andmed;
- b) riikliku sotsiaalkindluse andmed;

- c) kuritegude ärahoidmise, avastamise, uurimise ja nende eest vastutusele võtmise pädevusega asutuste valduses olev asjakohane teave.
- 2b. Liikmesriigid võivad otsustada anda lõike 2a kohase juurdepääsu põhjendatud taotluse alusel. Sellise teabe saamise taotluse võib eelkõige tagasi lükata näiteks juhul, kui sellise teabe esitamine avaldaks negatiivset mõju pooleliolevale uurimisele, kui see oleks seoses eesmärkidega, milleks juurdepääsu taotleti, ebaproportsionaalne füüsilise või juriidilise isiku õigustatud huvidega, või kui see hõlmaks teise liikmesriigi või kolmanda riigi esitatud teavet.
3. Otsene ja viivitamatu juurdepääs lõikes 1 osutatud teabele ei piira siseriiklikus õiguses sätestatud menetluslike tagatiste kohaldamist.

Artikkel 7

Kriminaaltulu jälitamise talituste suhtes kohaldatavad teabele juurdepääsu tingimused

1. Artiklis 6 osutatud teabele **saavad juurdepääsu ainult artiklis 5 osutatud ülesannete täitmiseks ning** ainult vajaduse korral ja juhtumipõhiselt töötajad, kes on spetsiaalselt määratud ja volitatud artiklis 6 osutatud teabega tutvuma.
2. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu jälitamise talituste töötajad järgivad kohaldatavates siseriiklikes õigusaktides sätestatud konfidentsiaalsus- ja ametisaladuse hoidmise nõuet. Samuti tagavad liikmesriigid, et kriminaaltulu jälitamise talituste töötajatel on vajalikud erioskused ja suutlikkus täita oma ülesandeid tulemuslikult.
3. Liikmesriigid kannavad hoolt selle eest, et on kehtestatud asjakohased tehnilised ja korralduslikud meetmed, millega tagatakse **andmete töötlemisega seotud ohule vastav turvalisuse tase, et** kriminaaltulu jälitamise talitused **saaksid tutvuda [...]** artiklis 6 osutatud teabega ja **teha [...]** selles otsinguid.

Artikkel 8

Järelevalve kriminaaltulu jälitamise talituste juurdepääsu ja otsingute tegemise üle

1. **Liikmesriigid tagavad, et selle kohta, [...] kui kriminaaltulu jälitamise talitused [...] vastavalt käesolevale direktiivile andmetega tutvuvad ja neis otsinguid teevad, peetakse kooskõlas direktiivi 2016/680 artikliga 25 logisid. [...]**

[...]

Teabevahetus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et nende kriminaaltulu jälitamise talitused esitavad teise liikmesriigi kriminaaltulu jälitamise talituselt teabenõude saamisel teabe, mida see talitus vajab oma artikli 5 kohaste ülesannete täitmiseks **ja mis on teabenõude saanud kriminaaltulu jälitamise talitusele kättesaadav**. Esitada tohib määruse (EL) 2016/794 II lisa B jao punktis 2 loetletud kategooriatesse kuuluvaid isikuandmeid, **välja arvatud B jao punkti 2 alapunkti c alapunkti v kohast ekspertiisi abil isiku tuvastamiseks kasutatavat teavet**.

Esitavad isikuandmed määratakse kindlaks juhtumipõhiselt, võttes arvesse seda, mis on vajalik artikli 5 kohaste ülesannete täitmiseks, **ja kooskõlas direktiiviga 2016/680**.

2. Lõikes 1 osutatud teabenõudesse märgib teavet taotlev kriminaaltulu jälitamise talitus võimalikult täpselt järgmise teabe:
 - a) teabenõude ese;
 - b) teabenõude põhjused, sealhulgas taotletava teabe asjakohasus vara jälgimisel ja kindlakstegemisel;
 - c) menetluse laad;
 - d) mis liiki kuriteoga seoses teabenõue esitatakse;
 - e) menetluse seos liikmesriigiga, kellele teabenõue esitatakse;
 - f) üksikasjalik teave jälgitava või otsitava vara kohta (pangakontod, kinnisvara, sõidukid, laevad, lennukid, ettevõtted ja muud suure väärtusega objektid);

- g) ja/või, **kui see on kindlakstegemiseks vajalik ja kui see on kättesaadav, üksikasjalik** teave asjaga oletatavasti seotud füüsiliste või juriidiliste isikute kohta (nt nimi, **isikukood või sotsiaalkindlustusnumber**, aadress, sünnikuupäev ja -koht, registrisse kandmise kuupäev, osanikud, peakorter asukoht);
- h) teabenõude kiireloomulisuse põhjused, kui see on asjakohane.
3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada oma kriminaaltulu jälitamise talitustel vahetada ilma teabenõuet saamata teavet teiste liikmesriikide kriminaaltulu jälitamise talitustega, kui neil on kuriteovahendite, tulu või vara kohta teavet, mida nad peavad vajalikuks kriminaaltulu jälitamise talituste ülesannete täitmiseks kooskõlas artikliga 5. Sellise teabe esitamise korral nimetavad kriminaaltulu jälitamise talitused põhjused, miks peeti edastatud teavet vajalikuks.
4. [...] **Kui lõigete 1 ja 2 kohaselt teavet esitav kriminaaltulu jälitamise talitus ei ole teisiti märkinud, võib teavet saav kriminaaltulu jälitamise talitus esitada selle teabe [...]** tõenditena liikmesriigi kohtule **või pädevale asutusele**, järgides siseriiklikus õiguses sätestatud menetlusi.
5. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu jälitamise talitustel on otsene juurdepääs SIENA-le ja et nad kasutavad [...] teabe vahetamiseks kooskõlas käesoleva artikliga **SIENA süsteemis kriminaaltulu jälitamise talituste jaoks kavandatud konkreetseid, lõikes 2 nõutud teabele vastavaid välju või asjakohasel juhul muid turvalisi kanaleid.**
6. Kriminaaltulu jälitamise talitus võib keelduda teavet taotlenud kriminaaltulu jälitamise talitusele teabe esitamisest, kui on faktilised põhjused eeldada, et teabe esitamine:
- a) kahjustaks teabenõude saanud liikmesriigi peamisi julgeolekuhuve;

- b) kahjustaks pooleliolevat uurimist või jälitusmenetlust või seaks otseselt ohtu isiku elu või kehalise puutumatuse;[...]
 - c) **on seda eesmärki silmas pidades, milleks teavet on taotletud, ilmselgelt ebaproportsionaalne või ebaoluline.**
7. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et nimetatakse teabe esitamisest keeldumise põhjused. Keeldumine puudutab vaid seda osa taotletud teabest, mille puhul kehtivad lõikes 6 sätestatud põhjused, ega mõjuta kohustust esitada ülejäänud osa taotletud teabest vastavalt käesolevale direktiivile.

Artikkel 10

Teabe esitamise tähtajad

1. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu jälitamise talitused vastavad artikli 9 lõike 1 kohastele teabenõuetele võimalikult kiiresti ja igal juhul järgmiste tähtaegade jooksul:
- a) 14[...] kalendripäeva kõigi nõuete korral, mis ei ole kiireloomulised;
 - b) kaheksa tundi kiireloomuliste nõuete korral, mis on seotud artiklis 6 osutatud **teabega, mida hoitakse andmebaasides ja registrites, millele neil on otsene juurdepääs**;[...]
 - c) **kolm kalendripäeva kiireloomuliste taotluste puhul, mis on seotud teabega, millele neil ei ole otsest juurdepääsu.**

2. Kui lõike 1 kohases teabenõudes taotletud teave [...] tekitab ebaproportsionaalset koormust, võib teadenõude saanud kriminaaltulu jälitamise talitus teabe esitamisega viivitada. Sellisel juhul peab teabenõude saanud kriminaaltulu jälitamise talitus teavitama viivitusest kohe teabenõude esitanud kriminaaltulu jälitamise talitust või pädevat asutust ning esitama taotletud teabe võimalikult kiiresti ja igal juhul kolme päeva jooksul pärast lõikes 1 sätestatud algse tähtaja möödumist.
- 2a. **Lõike 1 punkti b kohasest tähtajast kinnipidamiseks võivad liikmesriigid delegeerida õiguse vastata muudele üksustele, nagu direktiivi 202xx/xx [direktiiv, mis käsitleb õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust] kohane ühtne kontaktpunkt.**
3. **Lõikes 1 sätestatud tähtaega hakatakse arvestama alates teabetaotluse kättesaamise hetkest.**

III PEATÜKK

ARESTIMINE JA KONFISKEERIMINE

Artikkel 11

Arestimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada vara arestida, kui see on vajalik, et tagada [...] vara võimalik konfiskeerimine **pädevate asutuste poolt** artiklite 12–16 alusel. [...] **Arestimismeetmete hulka kuuluvad arestimisotsused ja viivitamatud meetmed.**

2. [...] **Viivitamatuid meetmeid** tuleb [...] võtta [...] vajaduse korral, et vara säilitada **ajani, mil arestimisotsus on tehtud. Liikmesriigid võivad viivitamatu meetme ajutist kehtivust piirata.**
3. Liikmesriigid [...] **võivad** võimaldada kriminaaltulu jälitamise talitustel võtta **vajaduse korral viivitamatuid meetmeid, et säilitada vara, mida nad on jälitanud ja mille nad on kindlaks teinud oma artikli 5 kohaste ülesannete täitmisel.**
4. [...]
5. Liikmesriigid tagavad, et [...] arestimismeetmeid **võtab** [...] pädev asutus ja et [...] **nende põhjused on sätestatud asjaomases otsuses või kajastatud toimikus, kui arestimismeetme kohta ei ole tehtud kirjalikku otsust [...].**
6. [...] Arestimisotsus kehtib vaid niikaua, kui on vajalik vara säilitamiseks selle võimaliku hilisema konfiskeerimise eesmärgil. Arestitud vara, mida ei konfiskeerita, **vabastatakse põhjendamatu viivitusega** [...]. Tingimused ja kord, mille alusel selline vara [...] **vabastatakse**, kehtestatakse siseriikliku õigusega.
7. [...]

Artikkel 12

Konfiskeerimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida [...] kas osaliselt või täielikult kuriteovahendid ja kuritegelikul teel saadud tulu, **mille suhtes on tehtud** lõplik süüdimõistev otsus, mis võib olla ka tagaseljamenetluse tulemus.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida [...] vara, mille väärtus vastab kuriteovahendite väärtusele või kuritegelikul teel saadud tulule, **mille suhtes on tehtud** lõplik süüdimõistev otsus, mis võib olla ka tagaseljamenetluse tulemus. **Selline konfiskeerimine võib toimuda lõike 1 kohast konfiskeerimist täiendava meetmena või selle alternatiivina.**

Artikkel 13

Konfiskeerimine kolmandalt isikult

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida tulu või muu tulule vastava väärtusega vara, mille kahtlustatav või süüdistatav on andnud otseselt või kaudselt üle kolmandale isikule või mille kolmas isik on kahtlustatavalt või süüdistatavalt omandanud.

Sellise tulu või muu vara konfiskeerimist võimaldatakse **vähemalt** juhtudel, kui on kindlaks tehtud, et asjaomane kolmas isik teadis või oleks pidanud teadma, lähtudes konkreetsetest faktilistest asjaoludest (sh sellest, et üleandmine toimus tasuta või turuhinnast oluliselt väiksema summa eest), et üleandmise või omandamise eesmärk oli vältida konfiskeerimist.
2. Lõige 1 ei [...] **piira** heausksete kolmandate isikute õigusi.

Artikkel 14

Laiendatud konfiskeerimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida kas täielikult või osaliselt vara, mis kuulub kuriteos süüdi mõistetud isikule, kui toimepandud kuritegu võib tuua otseselt või kaudselt majanduslikku kasu ning kui liikmesriigi kohus on veendunud, et konfiskeeritav vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena.
2. Otsustades selle üle, kas asjaomane vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena, võetakse arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, sealhulgas konkreetseid fakte ja olemasolevaid tõendeid, näiteks seda, et vara väärtus ei ole proportsionaalne vara omaniku seadusliku sissetulekuga.
3. **Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmab mõiste „kuritegu“ vähemalt artikli 2 lõigetes 1–4 loetletud kuritegusid, kui nende eest määratava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus.**

Artikkel 15

Konfiskeerimine ilma süüdimõistva otsuseta

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada lõikes 2 sätestatud tingimustel konfiskeerida kuriteovahendid ja tulu või vara, nagu on osutatud artikli 12 **lõikes 2**, või mis on üle antud kolmandatele isikutele, nagu on osutatud artiklis 13, juhtudel, kus kriminaalmenetlus on algatatud, kuid menetlust ei ole võimalik **vähemalt** järgmistel põhjustel jätkata:
 - a) kahtlustatava või süüdistatava haigus;
 - b) kahtlustatava või süüdistatava menetlusest kõrvalehoidumine;
 - c) kahtlustatava või süüdistatava surm;

- d) [...]
- e) [...]
- f) siseriiklikus õiguses **asjaomaste kuritegude puhul** ette nähtud **aegumistähtajad on pärast kriminaalmenetluse algatamist** möödunud [...].
2. **Käesoleva artikli kohane konfiskeerimine** ilma eelneva süüdimõistva otsuseta toimub vaid selliste **juhtumite puhul, kui kriminaalmenetluse tulemuseks oleks lõike 1 kohaste asjaolude puudumisel võinud olla süüdimõistev otsus, ja kuritegude puhul, mis võivad tuua otseselt või kaudselt suurt majanduslikku kasu** [...].
3. [...]
4. [...]

Kuritegeliku käitumisega [...] seostatava seletamatu päritoluga vara konfiskeerimine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada konfiskeerida vara, [...] **mis on kindlaks tehtud kuriteoga seoses toimuva uurimise kontekstis**, kui liikmesriigi kohus on veendunud, see vara on saadud kuritegeliku käitumise tulemusena, **vähemalt juhul, kui selline käitumine võib tuua otseselt või kaudselt suurt majanduslikku kasu ja kui see on toimunud kuritegeliku organisatsiooni raames [...]**.

[...]

1a. Lõige 1 ei piira heausksete kolmandate isikute õigusi.

2. Otsustades selle üle, kas [...] **lõikes 1 osutatud** vara [...] **tuleks konfiskeerida**, võetakse arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, sealhulgas **olemasolevaid tõendeid ja** konkreetseid fakte [...], **mis asjakohasel juhul võivad muu hulgas hõlmata:**
 - **seda [...]**, et vara väärtus on silmatorkavalt ebaproportsionaalne [...] **mõjutatud isiku** seadusliku sissetulekuga,
 - **puudub vara usutav seaduslik allikas,**

- **isik on seotud kuritegeliku organisatsiooniga seotud isikutega.**
- 3. Käesoleva artikli kohaldamisel hõlmab mõiste „kuritegu“ artikli 2 **lõigetes 1–4** osutatud kuritegusid, kui nende eest määratava karistuse ülemmäär on vähemalt nelja-aastane vabadusekaotus.
- 4. **Liikmesriigid võivad ette näha alternatiivselt või kumulatiivselt, et seletamatu päritoluga vara konfiskeeritakse kooskõlas käesoleva artikliga üksnes juhul, kui:**
 - **artiklite 12–15 kohane konfiskeerimine ei ole võimalik,**
 - **konfiskeeritav vara on arestitud kuritegeliku organisatsiooni raames toime pandud kuriteo uurimise käigus.**

[...]

Artikkel 17

Tegelik konfiskeerimine ja täitmine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et võimaldada jälitada ja kindlaks teha vara, mis kuulub arestimisele ja konfiskeerimisele, isegi pärast kuriteos lõplikult süüdimõistmist või pärast artiklites 15 ja 16 sätestatud menetlusi.
- 1a. **Liikmesriike julgustatakse võtma asjakohaseid meetmeid takistamaks seda, et vara võõrandamisel pärast siduvat konfiskeerimisotsust omandavad selle isikud, kes on süüdi mõistetud kriminaalmenetluses, mille käigus vara arestiti.**
2. Liikmesriigid kaaluvad selliste meetmete võtmist, mis võimaldavad kasutada konfiskeeritud vara avalikes huvides või sotsiaalsetel eesmärkidel.

Artikkel 18

Ohvritele hüvitise maksmine

Kui kuriteo ohvril **või liikmesriigi õiguses määratletud juriidilisel isikul, kes on kandnud kahju käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva kuriteo tõttu**, on kuriteo tulemusena nõudeid isiku vastu, kelle suhtes on võetud käesoleva direktiivi kohane konfiskeerimismeede, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et konfiskeerimismeede ei mõjuta [...] **nende** õigust saada oma nõude põhjal hüvitist.

IV PEATÜKK

VARA HALDAMINE

Artikkel 19

Vara haldamine ja [...] planeerimine

1. Liikmesriigid tagavad arestitud ja konfiskeeritud vara tõhusa haldamise kuni selle võõrandamiseni **lõpliku konfiskeerimisotsuse alusel**.
2. Liikmesriigid tagavad, et [...] **kui see on põhjendatud tulenevalt vara laadist**, [...] hindavad arestitud [...] vara haldamise eest vastutavad pädevad asutused **konkreetsed asjaolusid, mis on seotud varaga, mille kohta võidakse teha konfiskeerimisotsus, et minimeerida halduskulusid ja säilitada [...] sellise vara väärtus kuni selle võõrandamiseni. Kõnealune hindamine viiakse läbi arestimisotsuse ettevalmistamisel või hiljemalt põhjendamatult viivitusest pärast arestimisotsuse täitmist.**

Enneaegne müük

1. Liikmesriigid tagavad, et [...] **arestimisotsuse alusel** arestitud vara on võimalik üle anda või müüa enne **lõplikku** konfiskeerimisotsust [...] **vähemalt, kui võib mõistlikult eeldada, et** [...] täidetud **on** üks või mitu järgmistest tingimustest:
 - a) arestitud vara on kiiresti riknev või selle väärtus kahaneb kiiresti;
 - b) vara säilitamis- või hoolduskulud ei ole proportsionaalsed vara väärtusega;
 - c) vara on liiga keeruline hallata või on selle haldamiseks vaja eritingimusi ja oskusteavet, mis ei ole hõlpsasti kättesaadavad.
2. Liikmesriigid [...] **tagavad**, et enneaegse müügi otsuse tegemisel võetakse arvesse [...] **mõjutatud isiku** huve, sealhulgas seda, kas müüdavat vara on lihtne asendada. [...] **Liikmesriigid tagavad, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel, et [...] mõjutatud isikut** teavitatakse. [...] **Mõjutatud isikule** antakse võimalus nõuda vara müüki.
3. Enneaegsest müügist saadud tulu tuleks säilitada seni, kuni kohus on teinud konfiskeerimisotsuse. [...]
4. [...]

Vara haldamise talitused

1. Iga liikmesriik loob või määrab arestitud ja konfiskeeritud vara haldamiseks **kuni selle võõrandamiseni lõpliku konfiskeerimisotsuse alusel** vähemalt ühe **pädeva asutuse, mis toimib** vara haldamise talitusena.
2. Vara haldamise talitustel on järgmised ülesanded:
 - a) tagada arestitud ja konfiskeeritud vara tõhus haldamine, hallates seda vara otse või pakkudes tuge ja eksperditeadmisi muudele pädevatele asutustele, kes vastutavad arestitud ja konfiskeeritud vara **artikli 19 kohase** haldamise **ja planeerimise** eest;
 - b) [...]
 - c) teha koostööd muude pädevate asutustega, kes vastutavad käesoleva direktiivi kohaselt vara jälitamise ja kindlakstegemise, arestimise ja konfiskeerimise eest;
 - d) teha koostööd muude pädevate asutustega, kes vastutavad arestitud ja konfiskeeritud vara haldamise eest piiriülestel juhtudel.

V PEATÜKK KAITSEMEETMED

Artikkel 22

Kohustus teavitada mõjutatud isikuid

Liikmesriigid tagavad, et artikli 11 kohastest arestimisotsustest, artiklite 12–16 kohastest konfiskeerimisotsustest ning artikli 20 kohastest vara müügi otsustest teavitatakse **põhjendamatu viivituse**ta mõjutatud isikut, nimetades meetme võtmise põhjused. **Liikmesriigid võivad ette näha, et pädevatel asutustel on õigus arestimisotsuste mõjutatud isikule teatavakstegemine edasi lükata** niikaua, kui see on vajalik, et vältida kriminaaluurimise takistamist.

Artikkel 23

Õiguskaitsevahendid

1. Liikmesriigid tagavad, et isikutel, keda [...] **artikli 11 kohased arestimisotsused ja artiklite 12–16 kohased konfiskeerimisotsused** mõjutavad, on õigus [...] tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, et nad saaksid kaitsta oma õigusi.

- 1a. Liikmesriigid tagavad, et õigus kaitsele, sealhulgas õigus tutvuda toimikuga, õigus olla õiguslikes ja faktilistes küsimustes ära kuulatud ning asjakohasel juhul õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele, on tagatud nendele mõjutatud isikutele, kes on kahtlustatavad või süüdistatavad või keda artikli 16 kohane konfiskeerimine mõjutab. Liikmesriigid võivad ette näha, et need õigused on ka teistel mõjutatud isikutel. Igal juhul näevad liikmesriigid ette, et sellistel teistel mõjutatud isikutel on samuti õigus tutvuda toimikuga, õigus olla õiguslikes ja faktilistes küsimustes ära kuulatud ning mis tahes muud menetlusõigused, mis on vajalikud, et tegelikult kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Juurdepääs võib piirduda arestimis- või konfiskeerimismeetmega seotud dokumentidega, kui mõjutatud isikutel on juurdepääs dokumentidele, mis on vajalikud, et kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.
2. Liikmesriigid tagavad isikule, kelle vara mõjutab artikli 11 kohane arestimisotsus, reaalse võimaluse vaidlustada see otsus kohtus vastavalt siseriiklikus õiguses sätestatud menetlusele. Siseriiklikus õiguses [...] **võib** ette näha, et kui arestimisotsuse on teinud mõni muu pädev asutus kui õigusasutus, tuleb otsus esitada kontrollimiseks või läbivaatamiseks õigusasutusele, enne kui selle saab vaidlustada kohtus.
3. Kui kahtlustatav või süüdistatav on menetlusest kõrvale hoidnud, astuvad liikmesriigid kõik mõistlikud sammud, et tagada reaalne võimalus kasutada konfiskeerimisotsuse vaidlustamise õigust, ning nõuavad, et asjaomane isik kaasataks konfiskeerimismenetlusse või et tehtaks mõistlikke jõupingutusi asjaomase isiku teavitamiseks sellest menetlusest.

4. Liikmesriigid tagavad isikule, kelle vara **artiklite 12–16 kohane** konfiskeerimisotsus mõjutab, reaalse võimaluse vaidlustada see otsus, **sealhulgas** [...] juhtumi asjaomased asjaolud **ja olemasolevad tõendid, millel sedastused põhinevad**, kohtus vastavalt siseriiklikus õiguses sätestatud menetlusele.
- [...]
5. Liikmesriigid [...] **võivad** käesoleva direktiivi rakendamisel ette **näha võimaluse**, et konfiskeerimisotsust ei tehta **või ei täideta**, kui see oleks toime pandud kuriteo või konfiskeeritava varaga seotud isiku vastu esitatud süüdistuse suhtes ebaproportsionaalne. Liikmesriigid [...] **võivad** käesoleva direktiivi rakendamisel ette **näha võimaluse**, et erandjuhtudel [...] konfiskeerimisotsust **ei tehta või ei täideta**, kui see tekitaks mõjutatud isikutele vastavalt siseriiklikule õigusele põhjendamatuid raskusi.
6. Liikmesriigid tagavad **mõjutatud** isikule [...] reaalse võimaluse [...] vaidlustada **otsus asjaomane vara artikli 20 kohaselt müüa**. Liikmesriigid [...] **võivad** ette näha võimaluse, et sellise kaebuse esitamisel on otsuse täitmisele peatav toime.

7. Kolmandal isikul on õigus taotleda omandiõiguse või muu vara suhtes esineva õiguse tunnustamist, sealhulgas artiklis 13 osutatud juhtudel.
8. Isikutel, keda [...] käesoleva direktiiviga ette nähtud meetmed mõjutavad, on õigus kaitsjale kogu arestimis- ja konfiskeerimismenetluse vältel. Asjaomaseid isikuid tuleb sellest õigusest teavitada.

VI PEATÜKK

STRATEEGILINE VARA TAGASIVÕITMISE RAAMISTIK

Artikkel 24

Riiklik vara tagasivõitmise strateegia

1. Liikmesriigid võtavad [*üks aasta pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu [...]*] vastu vara tagasivõitmise riikliku strateegia ja ajakohastavad seda korrapäraselt vähemalt iga viie aasta tagant.
2. Strateegia [...] **sisaldab elemente, mis käsitlevad saavutatavaid eesmärgesid, pädevate asutuste rolli, nendevahelise koostöö mehhanisme, ressursse ja koolitust ning tulemuste korrapärasest jälgimist ja hindamist võimaldavaid mehhanisme.**

[...]

[...]

3. Liikmesriigid edastavad oma strateegiad ja strateegiate uuendused komisjonile kolme kuu jooksul pärast nende vastuvõtmist.

Artikkel 25

Ressursid

Liikmesriigid tagavad, et käesolevas direktiivis sätestatud ülesandeid täitvatel kriminaaltulu jälitamise talitustel ja vara haldamise talitustel on nõuetekohase kvalifikatsiooniga töötajad ning piisavad rahalised, tehnilised ja tehnoloogilised vahendid, et tulemuslikult täita oma käesoleva direktiivi rakendamisega seotud ülesandeid.

Artikkel 26

[...] Arestitud ja konfiskeeritud vara tõhus haldamine

1. **Liikmesriigid tagavad, et vara haldamise talitustel ja vajaduse korral kriminaaltulu jälitamise talitustel ning muudel käesoleva direktiivi kohaseid ülesandeid täitvatel pädevatel asutustel on vajalikud vahendid tagamaks, et arestitud ja konfiskeeritud vara hallatakse tõhusalt. Selleks võivad liikmesriigid luua käesoleva direktiivi kohaselt arestitud ja konfiskeeritud vara registri või mitu vastavat registrit. [...]**

2. [...]
3. [...] **Liikmesriigid kaaluvad järgmise teabe kandmist** lõikes 1 osutatud [...]registritesse:
- a) teave vara kohta, mille suhtes on tehtud arestimis- või konfiskeerimisotsus **ja mida tuleb kuni selle võõrandamiseni lõpliku konfiskeerimisotsuse alusel hallata vastavalt artikli 19 lõikele 1**, sealhulgas üksikasjalikud andmed, mis võimaldavad asjaomase vara kindlaks teha;
 - b) vara hinnanguline või tegelik väärtus arestimise [...] **ning** konfiskeerimise ja võõrandamise hetkel;
 - c) vara omanik, sealhulgas **direktiivi 2015/849/EL artikli 3 punktis 6 määratletud** tegelik tulusaaja, kui selline teave on kättesaadav;
 - d) varaga seotud siseriikliku menetlustoimiku viitenumber;
 - e) teabe registrisse kandnud asutuse nimi;
 - f) teabe registrisse kandnud ametniku kordumatu kasutajatunnus.
4. [...]

5. [...]

Artikkel 27

Statistika

1. Liikmesriigid koguvad **asjakohastelt asutustelt korrapäraselt [...]** põhjalikku statistikat ja säilitavad seda. Kogutud statistika saadetakse komisjonile igal aastal järgmise aasta 31. detsembriks ja see sisaldab järgmist:
 - a) täitmisele pööratud arestimisotsuste arv;
 - b) täitmisele pööratud konfiskeerimisotsuste arv;
 - c) võimaliku hilisema konfiskeerimise eesmärgil arestitud vara hinnanguline väärtus arestimise hetkel;
 - d) tagasivõidetud vara hinnanguline väärtus konfiskeerimise ajal.
2. Liikmesriigid [...] saadavad samuti igal aastal komisjonile järgmise statistika, kui see on asjaomases liikmesriigis kesktasandil kättesaadav:
 - a) arestimisotsuse muus liikmesriigis täitmisele pööramiseks esitatud taotluste arv;
 - b) konfiskeerimisotsuse muus liikmesriigis täitmisele pööramiseks esitatud taotluste arv;
 - c) muus liikmesriigis tagasivõidetud vara väärtus või hinnanguline väärtus;
 - d) konfiskeeritud vara väärtus võrreldes selle väärtusega arestimise ajal;
 - e) lõike 1 punktides b ja d esitatud arvude jaotus konfiskeerimise liikide kaupa;

f) enneaegse müügi otsuste arv.

3. [...] Liikmesriigid püüavad koguda lõikes 2 osutatud andmeid kesktasandil.

VII PEATÜKK

KOOSTÖÖ

Artikkel 28

Koostöö ELi organite ja asutustega

1. Liikmesriikide kriminaaltulu jälitamise talitused teevad **oma pädevuse piires ja kooskõlas kohaldatava õigusraamistikuga** tihedat koostööd Euroopa Prokuratuuriga, et hõlbustada selliste kuriteovahendite ja tulu või vara kindlakstegemist, mille kohta võidakse teha või on tehtud Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluvate kuritegudega seotud kriminaalasjade menetlemise raames arestimis- või konfiskeerimisotsus.
2. Kriminaaltulu jälitamise talitused teevad vastavalt oma pädevusele koostööd Europoliga ja Eurojustiga, et hõlbustada selliste kuriteovahendite ja tulu või vara kindlakstegemist, mille kohta pädev asutus võib teha või on teinud kriminaalasjade **menetlemise** [...] raames arestimis- või konfiskeerimisotsuse.

Artikkel 29

Koostöö kolmandate riikidega

1. Liikmesriigid tagavad, et kriminaaltulu jälitamise talitused teevad **olemasolevate koostöökokkulepete raames ja järgides kohaldatavat andmekaitsealast õigusraamistikku** võimalikult ulatuslikku koostööd sarnaste asutustega kolmandates riikides [...], et täita artiklis 5 sätestatud ülesandeid [...].
2. Liikmesriigid tagavad, et vara haldamise talitused teevad **olemasolevate koostöökokkulepete raames ja järgides kohaldatavat andmekaitsealast õigusraamistikku** võimalikult ulatuslikku koostööd sarnaste asutustega kolmandates riikides [...], et täita käesoleva direktiivi artiklis 21 sätestatud ülesandeid.

VIII PEATÜKK

LÖPPSÄTTED

Artikkel 30

[...]

[...]

PUBLIC

Artikkel 31

Määratud pädevad asutused ja kontaktpunktid

1. Liikmesriigid teavitavad komisjoni asutustest, kes on määratud täitma artiklites 5 ja 21 sätestatud ülesandeid.
2. Kui liikmesriik on määranud täitma artiklites 5 ja 21 sätestatud ülesandeid rohkem kui kaks asutust, nimetab ta **kummagi nimetatud ülesande jaoks** kuni kaks kontaktpunkti, et hõlbustada koostööd piiriüleste juhtumite korral. **Artiklite 5 või 21 kohaste ülesannete täitmine ei pea juba olema nende kontaktpunktide ülesandeks.**
3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni lõigetes 1 ja 2 osutatud pädevatest asutustest ja, **kui see on asjakohane**, kontaktpunktidest [24[...] kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist].
4. Komisjon koostab [24[...] kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist] veebipõhise registri, kus on loetletud kõik pädevad asutused ja kõik pädevate asutuste jaoks määratud kontaktpunktid. Komisjon avaldab lõikes 1 osutatud asutuste loetelu oma veebisaidil ja ajakohastab seda loetelu korrapäraselt.

Artikkel 32

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [jõustumise kuupäev + 36 kuud [...]]. **Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.**

2. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 33

Aruandlus

1. Komisjon esitab hiljemalt [**kaks aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu** [...]] Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse käesoleva direktiivi rakendamist.
2. Komisjon esitab hiljemalt [**viis aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu** [...]] Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse käesolevat direktiivi. Komisjon võtab arvesse liikmesriikide esitatud teavet ning muud asjakohast teavet käesoleva direktiivi ülevõtmise ja rakendamise kohta. Selle hindamise põhjal teeb komisjon otsuse asjakohaste järelmeetmete, sealhulgas vajaduse korral seadusandliku ettepaneku kohta.

Artikkel 34

Seos muude õigusaktidega

Käesolev direktiiv ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1153⁴⁴ kohaldamist.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1153, millega kehtestatakse normid finants- ja muu teabe kasutamise hõlbustamiseks teatavate kuritegude tõkestamisel, avastamisel, uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2000/642/JSK (ELT L 186, 11.7.2019, lk 122).

Artikkel 35

Ühismeetme 98/699/JSK, raamotsuste 2001/500/JSK ja 2005/212/JSK, otsuse 2007/845/JSK ning direktiivi 2014/42/EL asendamine

1. Ühismeetme 98/699/JSK, raamotsused 2001/500/JSK ja 2005/212/JSK, otsus 2007/845/JSK ning direktiiv 2014/42/EL asendatakse liikmesriikide puhul, kelle suhtes käesolev direktiiv on siduv, ilma et see mõjutaks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nende õigusaktide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise kuupäevaga.
2. Viiteid lõikes 1 osutatud õigusaktidele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile liikmesriikide suhtes, kelle jaoks käesolev direktiiv on siduv.

Artikkel 36

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnenadal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 37

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja
